

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelseskraft

til

HØITIDELIGHEDEN ved ODENSE CATHEDRALSKOLE

den 29de November 1871.

Odense.

Fyens Stiftsbogtrykkeri.

SPARTANEREN CLEONYMUS,

EN BIOGRAPHI

AF

P. PETERSEN.

JNDBYDELSESSKRIFT

TIL

HØITIDELIGHEDEN VED ODENSE CATHEDRALSKOLE

den 29de November 1871.

ODENSE.

FYENS STIFTSBOGTRYKKERI.

1871.

Nærværende lille Biographi indeholder et Forsøg paa at samle de spredte Notitser, som findes hos forskellige af Oldtidens Forfattere, til en sammenhængende Skildring af en Mand, som vel ikke hører til Grækenlands fremragende Personligheder, men dog har haft en vis Indflydelse paa sin Tids Begivenheder. Af nyere Hjælpkilder har jeg kun haft, hvad der om ham fandtes i de større historiske Værker som Grotes og Niebuhrs. Mansos have ikke været mig tilgængelige her.

Odense Cathedralskole

i November 1871.

En af de mest forvirrede Perioder i Oldtidens Historie, baade paa Grund af selve Begivenhedernes Trængsel og paa Grund af den mangelfulde Overlevering, er den, som ligger mellem den græske Friheds Undergang og det persiske Monarkis Fald paa den ene Side og Dannelsen af de ved Delingen af Alexander den stores Rige opstaaede hellenistiske Monarkier paa den anden Side; de gamle Riger og Stater med deres Former faldt sammen, og nye havde endnu ikke dannet sig; den græske Frihed og det østerlandske Despoti, der havde overlevet sig selv, blev et mere eller mindre let Bytte for Macedonerne, og Alexanders Generaler kæmpede efter hans Død en forvirret Kamp om hans Rige. Om Folkenes indre Liv og Udvikling høre vi intet, og det laa ogsaa for største Delen i Dvale. Det er de politiske Eventyreres Tidsalder. Det begynder med de to Slægtninge og Navner, som i Aaret 334 drog ud, hver til sin Side, for at erobre den ene Orienten, den anden Occidenten og saaledes dele Verden mellem sig. De døde begge unge og efterlode Valpladsen aaben for nye Helte og nye Eventyrere. I Orienten optog Alexander den stores Generaler Kampen. Antigonus og Demetrius vare Dagen før Slaget ved Ipsus store Konger; Dagen efter var den første en Skygge i Underverdenen, den

anden en Landflygtig paa Jorden. Ikke længe efter optræder han som Alexander den stores Efterfølger paa Macedoniens Trone, hvorfra han atter vil erobre Asien, og ender som en ussel Fange i en syrisk By hos sin Svigerfader, Seleucus. Denne syntes et Øjeblik atter at skulle samle Alexanders Rige, men falder for Morderhaand, og med ham den sidste af Alexanders nærmeste Efterfølgere. Paa denne Tid optager Pyrrhus den epirrotiske Alexanders Rolle i Vesten, kæmper med glimrende Held mod Romerne, lægger Planer til Magtudvidelse i Italien og paa Sicilien, i Macedonien og i Grækenland og falder for en gammel Kvindes Stenkast. Men ved Siden af de Mænd, hvis Heltebedrifter og Grusomheder, hvis Tapperhed og Vellyst have skaffet dem verdenshistorisk Betydning, er der ogsaa andre, der vare ligesaa ærgjerrige og herskesyge, ligesaa grusomme og vellystige, men ikke saa begavede og heldige. Til dem hører Spartaneren Cleonymus. Det var en Mand af kongelig Æt, en Sønesøn af den Cleombrotus, som faldt i Slaget ved Leuctra, en Søn af Cleomenes 2; men han var en yngre Søn, en Omstændighed, som for en stor Del afgjorde hans Skjæbne (Pausanias III, 6, 1). Han var født paa den Tid, da Grækenland mistede sin Frihed, og saa i sin Barndom og Ungdom Alexanders Bedrifter i Asien. Da Grækerne efter hans Død søgte at afkaste Aaget i den lamiske Krig, var han neppe endnu voxen, end sige at han, som nogle Kronologer have antaget, skulde være optraadt som Feltherre. Han blev tidlig anset for voldsom og herskesyg og var hverken i Besiddelse af Yndest eller Tillid (Plut. Pyrrh. 26). Hans ældre Broder, Acrotatus døde vel før

Faderen, men efterlod sig en Søn, Areus (Paus III, 6, 1). Da nu Cleomenes selv døde i Aaret 309 (Ol 117, 4; Diod. XX, 29), optraadte Cleonymus med Fordringer paa Kongemagten i Sparta ligeoverfor sin ældre Broders Søn. Hvorledes han har motiveret disse Fordringer, vide vi ikke, muligvis med at Areus var født, førend Faderen blev Konge. Det berettes nemlig, at i Sparta den yngre Søn, som var født, medens Faderen var Konge, gik forud for den ældre, som var født inden den Tid (Herod. VII. 3). Men denne Lov kunde neppe komme Farbroderen til gode; i al Fald afgjorde Raadet Striden til Fordel for Areus. Herover blev Cleonymus i høieste Grad forbittret og glemte aldrig denne formentlige Tilsidesættelse. Man var bange for Virkningerne af hans ubændige Sind, og Ephorerne søgte at formilde ham dels ved andre Hædersbevisninger, dels ogsaa ved at give ham Kommandoen over Tropperne og haabede derved at bevirke, at han ikke lagde sin Indflydelse i Vægtskaalen mod sin Fædrenestad (Paus VI, 3, 2 sml. Plut. Agis 3). Men de opnaaede ikke, hvad de ønskede. Cleonymus var utilfreds med sin Stilling; hans Ærgjerrighed forstyrrede Roligheden hjemme, og det kom Ephorerne meget belejligt, da der indløb et Tilbud fra Tarentinerne til ham om at overtage Anførselen over dem nogle Aar efter Broderens Død.

Tarentinerne laa paa den Tid i Krig med Romerne og Lucanerne (Diodor XX, 104. Ol. 119,2 = 30 $\frac{3}{4}$). Det var kort efter, at Romerne havde endt den anden samnitiske Krig. Nogen direkte Indblanding i denne Krig fra Tarentinernes Side havde ikke fundet Sted; de havde kun ad diplomatisk Vej truet med at intervenere

mod Romerne. Disse havde allieret sig med Tarentinernes gamle Fjender, Lucanerne og vare komne i en ubehagelig Nærhed af Tarent, da de i Aaret 307 sendte den ene Konsul Volumnius mod Salentinerne, med hvem de da første Gang kom i Berørelse (Liv. 9, 42). Tarentinerne bleve under disse Omstændigheder ængstelige; de havde allerede længe været ude af Stand til at forsvare sig ved egne Kræfter mod Lucanerne og tyede atter til deres gamle Middel, i Grækenland at søge en Art Condottiere, som kunde hjælpe dem, uden at betænke den med disse Mænds Ærgjerrighed forbundne Fare for deres egen Selvstændighed. De vendte sig da, som de allerede en Gang havde gjort, til deres Moderstad Sparta og udbad sig Cleonymus til Anfører. Ephorerne gave ham med Glæde deres Tilladelse, og Cleonymus tog mod Tilbudet, uden at lade sig afskrække af sine Forgængeres, den spartanske Konge Archidamus's og den epirotiske Konge Alexanders Skjæbne, som begge ikke længe før (338 og 330) havde fundet deres Grav i Italien, da de vare kaldte til Hjælp af Tarentinerne. Han haabede ad denne Vej at aabne sig en Bane til Ære og Magt og at udføre, hvad der var mislykkedes for Alexander. Udsigterne vare i Begyndelsen gode. Fra Tarent kom der en Flaade og Penge. Selv hvervede han 5000 Mand ved Forbjerget Tænarum i Laconien, et Sted, hvor der synes altid at have opholdt sig en Del Mennesker, der vare villige til at lade sig bruge som Lejetropper, og sejlede ufortøvet til Tarent. Her samlede han et ikke ringere Antal Lejetropper end dem, han bragte med sig fra Laconien, og fik tillige Kommandoen over den tarentinske Borgerhær,

som bestod af over 20000 Fodfolk og 2000 Ryttere. Ogsaa de fleste andre græske Stater i Italien sluttede sig til ham; ligesaa Messapierne. Han var saaledes Herre over en betydelig Styrke; Lucanerne tabte Modet og sluttede Fred med Tarentinerne. Hans Hverv var altsaa egentlig endt, men det var ikke hans Mening at drage bort strax igjen; han ønskede tvertimod at benytte Lejligheden til at danne sig et eget Rige, som Alexander før ham. Metapontinerne havde ikke, som de andre Grækere i Italien, sluttet sig til ham. Han fik derfor sine nye Allierede Lucanerne, som altid vare villige til at kæmpe mod Grækerne, til i Forening med sig at falde ind i deres Land og overraskede dem aldeles; han trængte ind i Byen, brandskattede Indbyggerne for over 600 Talenter Sølv og tog 200 unge Piger af de fornemste Familier med sig som Gisler, dog ikke saa meget, sige Diodor og Athenæus (XIII, 84), som Pant paa Metapontinernes Troskab, som for at tilfredstille sin Sanselighed. Han optræder allerede som østerlandsk Despot; behandler sine Forbundsfæller som undergivne, aflægger den laconiske Klædedragt, lever lystig og holder Harem. Han lagde ogsaa nye Planer til at udvide sin Magt. Han tænkte paa at gaa til Sicilien under Paaskud af at styrte Agathocles og gjengive Syracusanerne Friheden; Agathocles var ogsaa en af Datidens Eventyrere; han begyndte som Pottemager og endte som Konge, kæmpede paa Sicilien og i Africa, i Italien og paa Corcyra for at danne sig et stort Rige; Cleonymus's Plan gik ud paa selv at træde i Agathocles's Sted; det var den samme Plan, som Pyrrhus siden søgte at iværksætte; han opgav den imidlertid og var

neppe heller Agathocles voxen; han foretrak at vende sig mod Øst til det egentlige Grækenland, sejlede til Corcyra, bemægtigede sig Øen, afnødte den en Sum Penge og lagde Besætning der. Corcyra var et Punkt af strategisk Betydning for den, som paa én Gang vilde holde Øje med Italien og Grækenland og sikre sig Forbindelsen, og var paa denne Tid en stadig Gjenstand for Magthavernes Angreb. Lejligheden var ogsaa gunstig for Cleonymus til at blande sig i de græske Anliggender (Diod. XX, 104). Demetrius og Cassander kæmpede netop om Herredømmet; den første havde nylig sat sig fast i Athen og paa en stor Del af Peloponnes og trængt Cassander tilbage. Begge disse Fyrster søgte hans Hjælp, men da fik han pludselig Efterretning om, at Tarentinerne og nogle af hans andre undergivne vare faldne fra. Det er sandsynligt, at hans despotiske Adfærd har vakt stor Misfornøjelse. Der fortælles endog en Historie om to Italienerne, Aulus og Cajus, som i Tarent havde forsøgt at forgive Cleonymus, og vare blevne opdagede og henrettede, men vor Kilde er meget upaalidelig (Pseudo-Aristot. de mirabilibus 79). Paa Efterretningen herom sejlede Cleonymus, efter at have ladet en tilstrækkelig Besætning blive tilbage paa Corcyra, med Resten af sine Tropper i al Hast til Italien for at straffe de frafaldne. Han landede, siger Diodor (XX, 105), paa det Sted, hvor Barbarerne holdt Vagt, indtog Byen, gjorde Indvaanerne til Slaver og plyndrede Landet; Byens Navn angiver han ikke; Begivenheden henlægges til Ol. 119, 2, altsaa Aar 30³/₂. Nu fortæller netop Livius (X, 2), at i Aaret 302 en græsk Flaade under Anførsel af Cleonymus landede i

Italien og indtog Byen Thuriae i Salentinernes Land. Det kan ikke være Byen Thurii, som ikke ligger i Salentinernes Land, ligesaa lidt som det er rimeligt, at Cleonymus skulde have omsejlet det japygiske Forbjerg og landsat sin Hær ved Thurii, naar han fra Corcyra vilde til Tarent. Man har derfor med god Grund antaget, at der er ment Hyriae, som ligger mellem Brundisium og Tarent, saa at han, som naturligt var, landede paa Østsiden af den japygiske Halvø noget Syd for Brundisium. Men her kom han i Konflikt med Romerne. Det var ikke i deres Interesse, at han satte sig fast i Italien, og de sendte derfor Konsulen Aemilius med en Hær mod ham. Efter et tabt Slag trak han sig tilbage og gik ombord paa Skibene; ja nogle af Livius's Kilder fortalte endogsaa, at han havde forladt Italien, før det kom til Kamp (Liv. X, 2). Hvordan det end forholder sig, saa var Cleonymus ingen Pyrrhus, der kunde besejre Romere, uagtet det synes paafaldende, at han med sin Styrke strax opgiver den hele Sag. Det hedder, at han dernæst sejlede udenom det brundisiske Forbjerg og af Storm blev kastet midt ud i det adriatiske Hav. Om hans Hensigt har været at gaa til Corcyra igjen eller efter sin første Plan til Tarent, vide vi ikke. Da han ikke turde gaa i Land hverken paa den havnløse italienske Østkyst eller den for sine Sø-røvere berygtede dalmatiske Vestkyst, sejlede han lige op til Venedig, løb ind i Lagunerne, lod sine Folk paa de mindre Skibe sejle lidt op ad Brenta (Meduacus) og gaa i Land paa et frugtbart Sted, hvor der laa 3 smaa paduanske Kommuner, skjænde og brænde og røve baade Mennesker og Kvæg. Men det kom dem dyrt at staa.

Borgerne i Padua rykkede ud, overrumplede Plyndrerne og tog de smaa Skibe. Paa dem og deres egne Gondoler løb de ned til Mundingen, hvor Cleonymus laa med Flaaden, angreb ham og tog en Del Skibe, som kom paa Grund i Skydingen og Forvirringen. Skibsnablerne af de laconiske Skibe hængte de op i et Tempel, og der var endnu paa Livius's Tid Folk, som havde set dem. Ogsaa holdtes der aarlig en Regatta paa Slagdagen til Minde om Sejren. Cleonymus reddede neppe en Femtedel af sine Skibe. Saaledes lyder Livius's Beretning.*) Det er sandsynligt, at den navnløse By hos Diodor er den samme, som hos Livius kaldes Thuriae, i Virkeligheden Hyriae, og naar det dernæst hedder hos Diodor om Cleonymus, at han ogsaa indtog det saakaldte Triopion og tog 300 Fanger, at Barbarerne fra Landet samlede sig og om Natten angreb Lejren og efter en Kamp dræbte over 200 af Cleonymus's Folk, og at en Storm, som opstod samtidig med Kampen, ødelagde de 20 af Skibene, som laa for Anker nærved Lejren, saa er det tydeligt nok den samme Begivenhed, som Livius skildrer os. Triopion er en os ganske ubekjendt Lokalitet, muligvis det samme, som hos Livius kaldes tres Patavinorum vici.

Efter disse Uheld opgav Cleonymus Tarent og sejlede tilbage til Corcyra. Men ogsaa i Grækenland forandrede Situationen sig. Demetrius maatte trække

*) Det er paafaldende, at Livius har givet en saa detailleret Beretning om en Begivenhed, som i Hovedsagen slet ikke vedkommer Roms Historie, men er fortalt episodisk. Grunden er maaske, at han selv var fra Padua og vilde forherlige Mindet om sin Fødebys Bedrift.

sig bort og overlade Pladsen til Cassander for at hjælpe sin Fader Antigonus i Asien. Slaget ved Ipsus kostede ham hans hele Rige. Kort efter — Diodor XXI fragm. 1 fortæller om Slaget ved Ipsus, fragm. 2 om den Begivenhed, vi nu gaa over til — finde vi Cassander beskjæftiget med at erobre Corcyra; fra hvem siges ikke, men det er en rimelig Antagelse, at Cleonymus endnu har været i Besiddelse af denne Ø og derfra holdt Øje med Begivenhederne. Da Cassander var lige ved at indtage den, blev den undsat af Agathocles, som i Tarent havde indtaget Cleonymus's Plads; Han lod alle de macedoniske Skibe brænde, tilegnede sig selv Øen og gav den som Medgift til den epirotiske Konge Pyrrhus, som ægtede hans Datter Lanassa (Plut. Pyrrh. 9).

Fra Corcyra har Cleonymus formodentlig begivet sig tilbage til Sparta, men vi høre i nogle Aar intet om ham. Da Demetrius, under sine Forsøg paa efter Tabet af Asien at sætte sig fast i Grækenland, kastede sine Øjne paa Sparta, var det nemlig ikke Cleonymus, der førte Hæren, men Areus's Medkonge Archidamus, som tabte Slaget ved Mantinea. Demetrius kaldtes bort fra Sparta til Macedonien (Plut. Demetr. 35), hvor han opkastede sig til Konge efter Mordet paa Cassanders Søn Alexander ($39\frac{4}{3}$) og fra sit nye Rige optog sine Planer med Grækenland. Han foretog strax et Tog mod Boeoterne. Disse sluttede først et Forlig med ham paa billige Betingelser, men lod sig igjen forlede til Frafald, da Cleonymus med nogle Tropper rykkede ind i Theben. Da det ikke er rimeligt, at han paa egen Haand har kunnet foretage dette Tog, maa man altsaa igjen have betroet ham en Kommando; han viste imid-

lertid ikke stor Bravour, thi da Demetrius førte sine Krigsmaskiner mod Theben og begyndte at belejre Byen, blev han saa bange, at han hemmelig undveg og lod Boeoterne, der snart overgave sig, i Stikken (Plut. Demetr. 39).

Efter denne uheldige og uberømmelige Expedition komme vi til en dunkel Periode af Cleonymus's Liv, i hvilken han optræder som Feltherre hos Spartanerne med noget større Glands om end ikke med større Held. Herskerne i Macedonien vekslede hurtigt. Demetrius blev afløst af Pyrrhus og Lysimachus; disse igjen af Seleucus Nicator og Ptolomæus Ceraunus. I Grækenland navnlig paa Peloponnes havde paa samme Tid Demetrius's Søn, Antigonus Gonnatas en Art Herredømme. Gallerne fældede Ptolomæus (280) og oversvømmede Grækenland. Efter deres Bortgang gik Antigonus til Macedonien og bemægtigede sig sin Faders Trone. Men Grækerne og navnlig Spartanerne vilde benytte Lejligheden til at afkaste Aaget. Paa Peloponnes, som det synes navnlig i Corinth, som var Hovedfæstningen, herskede Antigonus's Halvbroder Craterus, en Søn af Alexanders Feltherre af samme Navn og Phila, som senere blev gift med Demetrius, og bekendt som Historiker. Han synes ogsaa at have haft en Besætning i Troezen, og denne at være bleven angreben af Cleonymus. Den nærmere Sammenhæng kjende vi intet til. Vore Beretninger findes kun hos den senere Tids Samlere som Polyænus (II, 29, 1) og Frontinus (III, 6, 7). Den første kalder Cleonymus urigtig Lacedæmoniernes Konge, den sidste endnu urigtigere en Athenienser. Han fortæller, at han belejrede

Byen Troezen, som dengang var besat af Craterus Folk*), og begge berette, at han lod dygtige Spydkastere kaste nogle Spyd ind i Byen, paa hvilke der stod skrevet: «Jeg kommer for at sætte Eders By i Frihed». Alle de Fanger, han gjorde, sendte han tilbage uden Løsepenge med den Anmodning, at de skulde søge at bevæge deres Medborgere til at falde fra Craterus. I Byen selv opstod der da en Kamp mellem disse og Craterus's Kommandant Eudamidas**), under hvilken det lykkedes Cleonymus at tage Byen med Storm og lægge en spartansk Besætning i den.***)

Han havde altsaa igjen faaet Anførselen over Spartas Krigsmagt og levede i sit Hjem. Her havde han, der nu allerede var en ældre Mand, giftet sig med den smukke Chelidonis, der var af kongelig Familie, en Datter af Leotychides, men hun forelskede sig i Kong Areus's Søn Acrotatus, som var en blomstrende Yngling, og voldte derved Cleonymus, der virkelig elskede hende,

*) Cleonymus Atheniensis Troezenios, qui praesidio Crateri tenebantur, aggressus. Læsemaaden er usikker og beror paa Konjektur; i Haandskrifterne staar Craterum tenebant, som ingen Mening giver.

**) *Εὐδαμίδας δὲ στρατηγὸς Κρατεροῦ φυλάττων τὴν πόλιν. Κρατεροῦ* er en heldig Konjektur for *κρατερός*.

***) Clinton (fasti Hellenici) antager, at den Craterus, med hvis Tropper Cleonymus kæmpede, var Alexanders General, den ældre Craterus, der faldt 321 i Asien. Der berettes vel, at han og Antipater efter Sejren ved Crannon og Athens Ydmygelse lagde Besætninger i de fleste peloponnesiske Byer, inden de gik til Asien, hvor Craterus faldt, men dels vide vi aldeles intet om, at Grækerne paa denne Tid have gjort noget for at gjenvinde deres Frihed, dels kan Cleonymus paa den Tid neppe have været voxen; han maatte i saa Fald ved sit sidste Forsøg paa at skaffe sig Magten i Sparta have været mindst 70 Aar.

baade Sorg og Vanære, thi hver Mand i Sparta vidste, at hun foragtede sin Mand. Saaledes forenede nu huslige Bekymringer sig med Ærgrelsen over hans mislykkede Planer. Han havde ikke glemt, at han var gaaet glip af Kongemagten, og ikke opgivet sine Planer i den Retning. Da Pyrrhus (275) kom tilbage fra sit Tog til Italien og Sicilien, hvor han havde afløst Cleonymus, og søgte Lejlighed til nye Bedrifter, sluttede Cleonymus sig til ham, mod at han skulde være ham behjælpelig med at skaffe ham Herredømmet i Sparta, uagtet han maatte kunne sige sig selv, at, hvis det lykkedes at styrte Areus og hans Søn, vilde det dog blive Pyrrhus og ikke Cleonymus, der kom til at indtage deres Plads. Cleonymus synes at have hjulpet Pyrrhus i hans Krig med deres fælles Fjende, Antigonus Gonatas, og naar Pausanias (III, 24, 1) fortæller, at Cleonymus efter Stormen paa Edessa, da Murene vare faldne og Fjenderne rykkede ud med deres 16 Cubitus lange Sarisser, lod sin Phalanx opstille meget dyb, de forreste uden Vaaben med den Anvisning, at de skulde gribe fat i de lange Sarisser og den øvrige Phalanx da rykke ud og angribe Sarissophorerne fra Siden af, hvorved de lange Sarisser, ikke bleve dem til nogen Nytte, saa hører det sandsynligvis herhen. Pyrrhus kom virkelig ogsaa med en stor Hær til Peloponnes og rykkede mod Sparta; Cleonymus raadede ham til strax at storme, men han opsatte det til den næste Dag; han ventede ingen Modstand at finde, da Spartanerne ikke vare forberedte, og Areus endogsaa fraværende paa Creta. I Cleonymus's Hus pyntede hans Tilhængere og Slaver op overalt og gjorde Tilberedelser, som om

Pyrrhus skulde spise der endnu om Aftenen. Men Spartanerne benyttede Natten til at sætte sig i Forsvarsstand. Selv Kvinderne tog fat. Chelidonis havde bundet sig en Strikke om Halsen for ikke at falde levende i Cleonymus's Hænder, saafremt Fjenderne erobrede Staden (Plut. Pyrrh. 27). Det lykkedes dem imidlertid ikke. I Tide kom Aminias fra Phocis og Areus fra Creta til Hjælp; Pyrrhus maatte drage bort (Plut. Pyrrh. 29) og faldt kort efter 272. Cleonymus's Anslag var mislykket, og han selv brændemærket som Forræder mod sit Fødeland. Ogsaa havde han gjort sig forhadet ved sin Grusomhed mod politiske Modstandere. Saaledes fortæller Pausanias (III, 24, 1), at Byen Zarax var den haardest behandlede af alle laconiske Byer, idet Cleonymus, Søn af Cleomenes, en Sønneson af Agesipolis*) flyttede dens Indbyggere bort; hvorhen siges ikke, ligesom der ikke angives noget om Anledningen dertil.

Cleonymus Liv giver os et sørgeligt Billede af den hele Tidsalders eventyrlige Ærgjerrighed, troløse Politik og egennyttige Planer. Hvor og hvorledes Cleonymus tilbragte Slutningen af sine Dage, vide vi ikke; det er ikke rimeligt, at han kan være bleven i Sparta efter den sidste Katastrophe og heller ikke, at hans Liv kan have været lykkeligt; Nutiden kunde ikke være tilfredsstillende, og Fortidens Minder vare det ligesaa lidet. Lang Tid kan der neppe have været tilbage; Den, som allerede i Aaret 309 kunde succedere en Broder, der

*) Dette er en Feiltagelse; Agesipolis var hans Farbroder.

havde en voksen Søn, maa i Aaret 272, 37 Aar efter, vel have været mindst 60 Aar. Dog kan kan have oplevet at se sine Planer om Kongemagten realiserede i sin Søn Leonidas, den Søn, om hvem det fortæltes, at Faderen havde ladet ham som Dreng aflægge Ed paa Spartas Undergang.

Denne lille Afhandling udkommer som Program til en Højtidelighed i Anledning af min Indsættelse i mit nye Embede. Som Skik og Brug er i saadanne Skrifter vedføjer jeg en Udsigt over mit Levnetsløb.

Jeg, Peter Jacob Petersen er født den 3die December 1825 i Ringsted, hvor min Fader, J. C. Petersen den Gang var Katechet. Efter at have modtaget Undervisning af ham indtil mit 13de Aar, blev jeg 1835 antagen som Elev paa Sorø Akademi, hvor jeg i 5 Aar nød Undervisning af duelige Lærere og dygtige Videnskabsmænd, blandt hvilke jeg særlig maa fremhæve Akademiets Rektor, E. Bojesen i Græsk, denne Skoles forrige Rektor, Henrichsen i Latin, nuværende Geheimearchivar Vegener i Historie og Professor P. Hjort i Tysk. I 1843 underkastede jeg mig examen artium og i Foraaret 1845 den saakaldte anden Examen, begge med Karakteren laudabilis. Allerede i Skolen var min Interesse vakt for sprogligt Studium navnlig de gamle Sprogs, og ved Universitetet valgte jeg Philologien til mit Studium og havde det Held at kunne drive dette under Vejledning af J. N. Madvig, hvem det er mig kjært her at kunne bringe min Tak for det meget, jeg skylder ham. Ogsaa søgte jeg ved at give Undervisning prak-

tisk at uddanne mig for Skolefaget. I Foraaret 1850 underkastede jeg mig den philologisk-historiske Skoleembedsexamen og samme Aars Efteraar den dermed forbundne praktiske Prøve, begge med Karakteren laudabilis. Den 20de Mai 1851 blev jeg konstitueret til at fungere som Lærer ved Metropolitanskolen, saalænge den der konstituerede Lærer, Thomsen, som midlertidig ansat Overlærer ved Aarhus Cathedralskole, var fraværende. Da han ved Udgangen af Skoleaaret 185¹/₂ vendte tilbage, fungerede jeg i det næste Skoleaar i to Rigsdagssessioner ved Frederiksborg lærde Skole som Vikar for daværende Rigsdagsmand, Overlærer Ostermann, og i Skoleaaret 185³/₄ ved Aarhus Cathedralskole som Vikar under Overlærer Wiehes Sygdom. Under 22de August 1854 blev jeg dernæst konstitueret som Lærer ved Metropolitanskolen, under 24de Februar 1855 allernaadigst udnævnt til Adjunkt og under 4de September 1865 lige allernaadigst beskikket til Overlærer ved samme Skole. Jeg tilbragte som Lærer ved Metropolitanskolen en Række Aar i meget behagelige Forhold under den nu afgaaede Rektor, Etatsraad B. Borgens humane Styrelse og med Kolleger, af hvis Exempel jeg høstede Nytte som praktisk Lærer, ligesom jeg stod i et privat venskabeligt Forhold til dem. I Aarene 1857 og 1858 foretog jeg med Ministeriets Tilladelse for mit Helbreds Skyld en Udenlandsreise, opholdt mig en Tidlang i Pisa, men besøgte ogsaa Florents, Rom og andre Byer, idet jeg saavidt mulig søgte at benytte Lejligheden til Studier i antikvarisk og kunsthistorisk Retning. Jeg fortsatte ved Siden af min Skolevirksomhed mine philologiske Studier

og deltog med Interesse i det philologisk-historiske Samfunds Møder, hvor jeg af og til holdt Foredrag mest af historisk Indhold. Til Skolens Programmer for 1860 og 1862 leverede jeg to grammatiske Afhandlinger: «Om Brugen af de personlige Modi i Tysk» og «Om Brugen af de upersonlige Modi i Tysk», og har udgivet i Forening med daværende Overlærer Holbech: «Materialier til at indøve den tyske Formlære» og med Sproglærer Simonsen: «Tysk Syntax til Skolebrug.» I Tidsskrift for Philologi og Pædagogik har jeg foruden en Afhandling: «den Etrusciske Krig fra 311—308, en Episode af den 2den samnitiske» skrevet forskjellige Anmeldelser.

Under 26de April 1871 blev det Hverv at fungere som fast Censor ved den philologisk-historiske Skoleembedsexamen i Trienniet 1871—73 mig overdraget af Ministeriet.

Under 20de August 1871 blev jeg allernaadigst udnævnt til Rektor ved Odense Cathedralsskole.

Onsdagen den 29de November 1871 Kl. 12
afholdes en Højtidelighed i Cathedralskolens Solennitets-
sal i Anledning af Rektors Indsættelse. Hans Høi-
ærværdighed, Stiftets Biskop Hr. Dr. Engelstoft holder
Festtalen og indsætter Rektor Peter Jacob Petersen i
hans nye Embede ved Odense Cathedralskole.

Til at bæere denne Højtidelighed med deres Nær-
værelse indbydes herved Skolens Venner og Vel-
yndere.
